

ЛЕСЯ УКРАЇНКА І СКАНДИНАВСЬКІ ЛІТЕРАТУРИ: АСПЕКТИ РЕЦЕПЦІЇ Й ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Ідеться про особливості рецепції й інтерпретації скандинавської літератури в теоретико-критичній спадщині Лесі Українки. Розглянувши ремінісценції та алюзії, дослідивши принципи інтертекстуальності, типологічні та контактні сходження, що увиразнюють українсько-скандинавські культурні відносини, Леся Українка відкрила широкі горизонти національної духовності і її вписаності у світовий контекст.

Ключові слова: українсько-скандинавські літературні зв'язки, рецепція, інтерпретація, алюзія, ремінісценція, інтертекстуальні принципи, контактні та типологічні сходження.

Усебічний талант Лесі Українки був орієнтований на перспективи художнього розвитку українського народу в контексті прогресивної світової культури. В основі життєдайності творчих досягнень Лесі Українки лежав інтернаціональний пафос, притаманний як суспільно-громадським і світоглядним позиціям, так і літературній та критичній діяльності письменниці. Інтернаціоналізм Лесі Українки виявлявся на чотирьох рівнях, що є, як визначає сучасна наука [див. 4], головними аспектами культурного єднання: пізнавальному (гносеологічному), ціннісному (аксіологічному), творчому (деміургічному) і комунікаційному. Не тільки пізнання історії, національної психології, мистецтва, науки різних народів, а й оцінка їх, заснована на принципах змагання за духовний прогрес, сплавлялися, з одного боку, з творчими рисами психології Лесі Українки, її внутрішнього світу, «власне тим, що вона була не тільки справжньою Українкою, але й справжньою європейкою свого часу...» [5, 379], а з другого – з комунікаційним моментом, у якому зосереджено механізм соціального узагальнення і критичного засвоєння

інонаціональних здобутків. Цим і пояснюється широта інтернаціональних горизонтів Лесі Українки, щоразу новаторських у кожному конкретному вияві.

Літературознавчі мірки переважно виявляються замалими для монументальної постаті Лесі Українки. І тому, що все ще прикладаються вони до окремих деталей без урахування цілісності, яка була і в характері письменниці, і в її розвитку. Бракує вкрай необхідного системного підходу в трактуванні багатотональної проблеми. Яскравий приклад того – грань істини, яка відкривається із дослідження питання про зв'язки Лесі Українки зі скандинавськими літературами. Мало того, що воно не порушувалося спеціально, значимість його не стала фактом літературознавчого обігу. Лише принагідно в того чи іншого дослідника виникала думка про певну паралель творчої знахідки української авторки з ібсенівською драматургією, але чим це викликано, які етапи національної трансформації пройшло типологічно споріднене явище, як воно переплавлене в горнілі неповторної творчої особистості – все це поки що за межами літературного пошуку. Тим більше не акцентувалась увага на тому, що Леся Українка – прекрасний знавець світових культур – внесла вагомий вклад у скандинавістику, що вона відчула і проаналізувала глибинні особливості літератури регіону, який не лише висунув видатних письменників, а й мав значний ідейно-естетичний вплив на європейське мистецтво ХХ ст.

Вивчаючи закономірності вітчизняного і слов'янського літературного процесу в контексті світової культури, Леся Українка не просто звернулася до надбань митців малих країн північної Європи, творчість яких тривалий час збагачувала і збагачує естетичний досвід людства. Разом з Іваном Франком вона заклала основи української філологічної історико-порівняльної школи, компаративних досліджень, органічною часткою яких була скандинавістика. Актуальність скандинавських студій Лесі Українки не втрачена і тепер, коли створилися вельми благотворні умови (в момент широкого розвитку і

зміцнення міжнаціональних зв'язків, значного піднесення гуманітарних наук) для здійснення давно назрілої потреби узагальнити здобутки літератур скандинавських країн пори їх інтенсивної взаємодії зі слов'янськими культурами, зокрема українською.

Вага Лесі Українки як теоретика і практика процесу інтенсивного введення українського мистецтва у світовий контекст на межі ХІХ і ХХ століть виразно проступає в її скандинавському доробку. Для психології письменниці північний варіант симпатій на перший погляд несподіваний. Але то лише здається, що всі її уподобання спрямовані на теплі краї, в яких вона не раз була, заліковуючи фізичні і душевні рани. Як людина з низьким больовим порогом, чутлива і ранима, Леся Українка вміла бути по-північному стриманою і мужньою. Свідчення цього розсіпані в її самохарактеристиках. Так, у листі до Ольги Кобилянської, виправдовуючись, що не обізвалася до буковинської письменниці раніше, вона писала: «Се сталось тільки через те, що маю надто українську, а навіть спеціально волинську вдачу і часто, боячись показати себе не в пору *експансивною*, попадаю в інший гріх – здаюсь *індиферентною*» [6, т. 11, 110]. Та справа, звісно, далеко не в самому характері. Скандинавський варіант теоретико-критичних студій Лесі Українки – органічна частка високої хвилі зацікавленості культурою північних народів, що піднеслася на теренах України і слов'янського світу в кінці ХІХ століття завдяки свіжості й животворності нових думок, картин і образів, створених творчою уявою північноєвропейських митців.

Шляхи українсько-скандинавських відносин, прокладені Лесею Українкою, були різноманітні. Передусім виділяються літературно-критична робота української письменниці в галузі європейських літератур і аспекти типологічної спорідненості її творчості з досягненнями митців цих країн.

Літературознавчі критерії, якими Леся Українка користувалася в оцінних висловлюваннях, оглядових статтях, присвячених європейським культурам, міцно спиралася на

діалектику пізнавального і ціннісного підходів. Коли розглядати, як вони поєднувалися в критичній спадщині письменниці, відкриваються новаторські барви в її творчій палітрі як теоретика і практика мистецтва.

Не випадково об'єктом критичної мислі Лесі Українки, спрямованої на роз'яснення передових тенденцій світового мистецтва через фокус скандинавських літератур, були Г. Ібсен і Б. Бйорнсон, хоча, крім них, фігурують імена А. Стріндберга, Й.-П. Якобсена, А. Скрам, М. Торезен та ін. Головна увага в літературознавчих студіях письменниці приділялася драматургам світової величини, а цією ділянкою творчості Леся Українка цікавилася глибоко і серйозно. Навколо імен видатних скандинавських митців розгорталися цілі критичні баталії, щоразу по-новому ставилися акценти на особливостях їх доробку – відповідно до поклику часу і рівня ідеологічної озброєності інтерпретаторів, їх бажанням пояснити соціально-політичні корені життя через систему взаємодій інституцій культурного ряду. Досить сказати, що на терені критичного освоєння скандинавських літератур Леся Українка зустрілася з багатьма діячами культурного фронту, які демонстрували різні підходи в плані рецепції й інтерпретації, – таких, як І. Франко, Г. Плеханов, А. Луначарський, Ф. Мерінг. Усі вони докопувалися до раціонального зерна творчих змагань Ібсена і Бйорнсона, щоб використати цей творчий набуток у боротьбі за духовний розвиток людства, прогресивні якості світової спільноти.

Скандинавські студії Лесі Українки вилились у декілька форм. Одна з них – принагідні, але продумані висловлювання в епістолярії. Мініатюрна й глибока рецензія на постановку драми Ібсена «Ляльковий дім» міститься в листі до Ольги Кобилянської від 30 січня 1900 р.: «Бачила я недавно Ібсенову “Нору” тут на сцені, і – страх подумати! – вона мені не сподобалась. Ся Нора таке наївне звірятко, що я надивуватись не можу, як могла вона

вкінці обернутися у Frau Ibsen*. Але ж таки обернулась, при Божій та авторовій допомозі, бо остатню сцену була такою проповідницею, що аж злість на неї брала...» [6, т.11, 162].

Зразками скандинавських зацікавлень є листи Лесі Українки до матері з критикою статті професора Сергія Єфремова «В поисках новой красоты», розгортанням полеміки навколо поняття «символізм» і питання, до якого розряду відносити Ібсена і Бйорнсона – до «символістів чи декадентів»? Цікаві міркування наявні в роздумах про специфіку універсальної природи творчості Ольги Кобилянської. На думку Лесі Українки, потрібно у зв'язку з цим провести виразну антитезу німецького і французького новоромантизму, посередині між Францією і Німеччиною поставити польську модерну, «...виразно відрізнивши од них Кобилянську і вказавши на вплив на неї Якобсена і данців, про яких я ще сама не додумалась в моїй статті в “Жизни”» [6, т.12, 39-40].

На гіпотетичному рівні можна твердити ще про один вид «присутності» скандинавів у літературному обігу Лесі Українки – наявності своєрідних ремінісценцій і алюзій, крізь призму яких оцінюються нововведення Ольги Кобилянської і критикується Г. Д'Аннунціо. Так, у кінці огляду «Два направления в новейшей итальянской литературе» говориться про нову поему поета-аристократа – «Хвалебная песнь земле, морю, небу и героям», опубліковану вже після написання нарису письменниці. В заключному акорді, зробленому *post factum*, іронічно і тонко осуджується ідея Д'Аннунціо відволікти увагу моряків і трудівників Італії від злочи дня об'явою нечуваної вісті, яка повинна втішити і захопити всіх. «Весть эта заключается в том, что природа прекрасна и теперь, как в первый день творения, и что “великий Пан еще не умер”» [6, т. 8, 61]. Тут безперечна аналогія, прозора для сучасників Лесі Українки, які в той час зачитувалися романом Кнута Гамсуна «Пан», що значною мірою віддавав перевагу природі, прекрасній самій по собі. Іронія Лесі

---

* Пані Ібсен (нім.)

Українки спрямована, думається, проти обох митців, що мали нахил до відриву від земного життя простих людей. «Такая весть,— пише поетеса,— представляет интересный контраст двум экономическим статьям, помещенным в той же книжке журнала, в которых “труженикам Италии” сообщаются далеко не радостные вести: едва ли эти труженики утешатся в своих новых бедствиях тем, что “великий Пан еще не умер...”» [6, т. 8, 61].

Подібну аналогію спостерігаємо і тоді, коли йдеться про ліризм і музичність обдарування Ольги Кобилянської в статті «Малорусские писатели на Буковине». Ця характеристика за своєю тональністю й акцентацією на симфонічності творів, «где впечатления пейзажа и движения души сливаются в одну нераздельную гармонию», близька до Брандесового портрета Й. Якобсена, що входив до шеститомної праці «Головні течії європейської літератури ХІХ ст.», яку добре знала Леся Українка, з великим інтересом ставлячись до широкого контексту методологічних змагань Європи. Зацікавленням методологією літератури пояснюється глибоке вивчення письменницею теоретичних міркувань Г. Брандеса, Ш. Сент-Бева, І. Тена, Ф. Брюнетьера, Ж.-Ш. Гюйо, Е. Вогюе та ін.

Найголовнішим у літературно-критичній роботі Лесі Українки була актуалізація кращих ідейно-естетичних відкриттів скандинавських літератур як засобу збагачення українського мистецтва. Глибокому проникненню письменниці у розробку північних літератур відповідала інша форма – системний виклад художнього трактування в них загальнолюдських проблем і їх естетичних досягнень. Цей виклад здійснено у статтях «Новые перспективы и старые тени (“Новая женщина” западно-европейской беллетристики)», «Новейшая общественная драма» та у варіанті останньої «Європейська соціальна драма в кінці ХІХ ст.», а також у новознайденій розвідці «“Міхаель Крамер” (Остання драма Гергарта Гауптмана)». Пік інтенсивного пошуку в цьому напрямі припадає на 1900-1901 рр.– час дисциплінарно виваженої (за самохарактеристикою) духовної зрілості авторки,

активного формування новітнього типу митця-науковця, здобутих у важкій боротьбі з собою і середовищем.

У міркуваннях Лесі Українки наявні як узагальнюючі оцінки північних літератур (у зв'язку з цим з'ясовуються проблеми методу, стилю, традицій і новаторства), так і конкретні, присвячені, наприклад, аналізу драматичної дилогії Бйорнсона «Понад наші сили». Подаючи оцінки першого і другого планів, Леся Українка як критик керувалася двома чинниками: прагненням проникнути в історичну і художню правду мистецтва, яке досліджувала (тобто гносеологічним підходом); поставити все краще, що було у північних авторів прогресивного напрямку, на службу сучасності, підпорядкувати естетичним завданням національного розвитку рідного народу. У зв'язку з аксіологічними питаннями ціннісними орієнтаціями виявилися симпатії критика, пов'язані з тенденціями часу.

Пізнавальний аспект оглядових статей Лесі Українки в тій частині, яка присвячена скандинавським літературам, спрямований на розкриття їх національного характеру і феномена культури. Відчувається, що в підґрунті суджень авторки передусім значний за обсягом текстовий матеріал (досить сказати, що свої міркування вона підкріплює аналізом творів „Привиди”, „Ляльковий дім” Г. Ібсена, „Рукавичка”, „Нові віяння”, „Понад наші сили” Б. Бйорнсона, „Повз прірву” М. Торезен та ін.), а також критична література. Широкий інтерес до північних культур Леся Українка пояснює, по-перше, процесом інтернаціоналізації (в її термінології – «космополітизмом і екзотизмом»), по-друге, проблемністю і загальнолюдською значимістю творів Ібсена і Бйорнсона. По-третє, «С тех пор, как Брандес “открыл” этих писателей для остальной Европы, слава их распространилась повсюду и, наконец, дошла до Франции, где к тому времени был уже “открыт” русский роман Тургенева, Достоевского и Толстого, благодаря группе ученых и критиков, а главным образом работе М. де Вогюэ (“Le roman russe”))» [6, т. 8, 83]. І хоч Леся Українка опирається на оцінки Брандеса (це засвідчує не тільки щойно наведена фраза, а

й полеміка з ним, відштовхування від його методу аналізу), проте відкриває північних письменників по-своєму з метою дати слов'янському читачеві ключ до пізнання інших народів, відкриває з об'єктивністю, далекою від проявів суб'єктивізму Брандеса.

Вирізненню суті скандинавської специфіки у статті «Новые перспективы и старые тени» допомагає, висловлюючись сучасною термінологією, типологічний підхід до зіставлення норвезької, французької, німецької, англійської і російської літератур на феміністичну тему. Через проблему становища жінки в буржуазній Європі, що стала своєрідною модою ХІХ ст., Леся Українка зуміла обґрунтувати наявність ідей скандинавського месіанізму в етико-естетичних пошуках представників культури, що характеризує їх тип мислення. Авторка розкладає на складники шлях, яким вони прийшли до цього, – від ригоризму (непохитного додержання якихось принципів, аж до дріб'язкової суворості в цьому) до радикальності переконань, рішучості вчинків, а далі до фанатичної переконаності у спасенності своїх ідей. Для розкриття цієї динаміки Леся Українка аналізує характери героїв драми „Рукавичка” і роману „Нові віяння” Б. Бйорнсона, твору „Констанція Рінг” А. Скрам, п'єси „Ляльковий дім” Г. Ібсена, „Повз прірву” М. Торезен. Шляхом порівняння Леся Українка приходять до глобальних висновків: «Не только героини, но и сами авторы французских романов никогда не проявляют такой фанатической убежденности в непреложности и спасительности своих идей, на какую способны скандинавские писатели, которым совершенно не знаком страх показаться смешным, ...так часто парализующий энергию французов. *Скандинавский писатель не всегда остановится даже перед видимым абсурдом, если только он твердо убежден в своей идее. Скандинавский ум склонен верить в панацеи... У скандинавских писателей вообще фанатизм уживается с талантом, тогда как французам очень редко удается безнаказанно отрешиться от скептицизма*» [6, т. 8, 90].

Що ж, раціональність цієї сентенції, що глибоко вияскравлює національну специфіку, безперечно. Це справжнє пізнання, ніби зсередини і водночас свіжими, сторонніми очима. Це і своєрідне застереження своїм національним родичам не робити аналогічних помилок. Гносеологічний і аксіологічний підходи тут становлять таку єдність, якій може позаздрити і сучасний літературознавець. Тим більшою видається відмінність між критичними оцінками української авторки і Г. Брандеса. Останній у літературному портреті Б. Бйорнсона також вказує на фанатизм своїх земляків як характерологічну рису, але ціннісні орієнтації його спрямовані не проти, а на підкріплення цієї властивості. „У норвежців,— з пафосом писав Г. Брандес,— завжди знайдеться струна, що відгукнеться на ідеальне у вимогах пуританства” [2, 291]. Саме північний національний характер у цій своїй домінуючій суті, розпропагований скандинавськими митцями, Брандес виводив з генетичного джерела пристрасті вікінгів і пропагував його як своєрідний європейський еталон.

З цією ціннісною настановою і суб’єктивізмом критика, з методологічними основами його праці не погоджувалася Леся Українка і полемізувала у статті „Європейська соціальна драма в кінці XIX ст.” Хоч адресат полеміки прямо не названий, але він усе ж був відкритий сучасникам, що зачитувалися працями Брандеса. Треба віддати належне талантові української авторки, яка з гуманістичних позицій і зі знанням справи витлумачила й особливості психології, й соціальні рухи націй, і суперечності життя скандинавів, поставивши їх у світовий контекст. «Слідом за Ібсеном,— писала вона,— кинулись у широке море до нових світів Б’єрнстєрн, Гарборг, Стріндберг і ціла плеяда північних письменників, що так часто були порівнювані до вікінгів; порівняння се досить доладне, тільки ж неповне, бо то вікінги, в убраннях протестантських пасторів, почувуючи себе недавно “наверненими” християнами, з дивним поєднанням прозелітства та авантюризму,— те поєднання даремне силкувались перейняти інші люди, що не вдалися вікінгами і не були навернені у

протестантство. Єсть переказ, ніби вікінги перші відкрили колись Америку, ще задовго перед Колумбом, але – Колумб таки вдруге відкрив її, немов цілком невідому країну, бо всі відкриття та славетні вчинки вікінгів фатально зоставались якимось невжитком для решти людей. Так і тепер, незалежно від блискучих відкриттів нових вікінгів, Гауптман та Метерлінк подались шукати “найкоротшого шляху до Індії”, один через неозорий океан психології та соціальних проблем, а другий через туманом вкрите море містики та легенди, і Гауптман відкрив у своїх “Ткачах” драму юрби, а Метерлінк у своїх “Сліпцях” драму настрою. Хоч обидва драматурги не вміли самі до кінця скористати з свого відкриття (і в цьому подібні вони до Колумба!), хоч їх наслідувачі здебільшого не талановитіші й не оригінальніші від даремнеславного Америго Веспуччі, та все-таки нова країна відкрита, а з нею вкупі й нове широке поле для праці» [6, т. 8, 282-283]. Як бачимо, у Лесі Українки не вузько національний погляд на психологію народів, на художні школи, а широко інтернаціональний, пафос якого пронизує все, до чого б не доторкалася її критична думка і глибоко наукова методика аналізу.

Особливий інтерес викликає поєднання гносеологічного й аксіологічного підходів в оцінках Лесею Українкою твору Бйорнсона „Понад наші сили”. Наскільки сучасні ці судження, можна пізнати, скориставшись порадою академіка Олександра Білецького завдати «собі праці перечитати авторів, яких вона торкається, і перевірити її судження про них» [1, 487]. Дилогія норвежця викликала жорсткі суперечки в західноєвропейській критиці; в багатьох країнах цензура забороняла її постановку на сцені. Новаторський характер твору по-різному тлумачився – залежно від методологічної установки інтерпретаторів.

Зі спеціальною статтею, присвяченою дилогії, виступив Ф.Мерінг, який писав: «...Звичайно, Бйорнсон має досить дивне уявлення про засоби розв’язання соціальних питань, і як тільки виступає Еліас Санг, справа стає безнадійною. Але робітничі збори в першому акті, переговори між робітничою депутацією і

фабрикантом Хольгером у другому, дебати фабрикантів у третьому – все це свідчення свого роду дару майстерності спостереження і зображення. Ми навіть не знаємо, що можна порівняти з драмою Бйорнсона в сучасній драматичній літературі; вона являє собою великий прогрес навіть у порівнянні з “Ткачами”, які показують нам тільки перші початки того, що Бйорнсон зумів зобразити вже у значно вищій історичній фазі розвитку» [3, 285-286].

Отже, критичне чуття Лесі Українки, як і Ф. Мерінга, було бездоганне, коли вона обрала як об’єкт пізнання й оцінки головних тенденцій розвитку європейської культури саме діалогію Б. Бйорнсона. Споріднює її з тодішньою, частково й марксистською, критикою і з працею Г. Плеханова про Г. Ібсена, де відведено місце й аналізу цієї п’єси, постановка твору у контекст світової соціальної драми віку. Показово, що Леся Українка як професіональний критик і драматург органічно поєднує соціологічний, психологічний і естетичний аналізи, що мають прямий вихід у гносеологію й аксіологію. Лаконічно, але зримо, виразно простеживши драматургічну ситуацію, переказавши фабулу обох творів з дивовижною точністю (вона допустила лише незначні огріхи, сказавши, наприклад, що в другій частині три дії, а насправді їх чотири, не пояснивши, звідки у журналіста Санга величезна спадщина, а в п’єсі про це виразно йдеться), авторка статті „Новейшая общественная драма” зупиняється на новаторському змісті діалогії.

Ось як вона це представляє: „Ново прежде всего то, что она показывает борьбу рабочих с предпринимателями в полной обстановке, показывает отношение к этим двум классам остальных общественных групп, главным же образом отношение церкви” [6, т. 8, 249]. Далі Леся Українка характеризує всі аспекти новизни (їх вона виділяє вісім), в єдності змісту і форми аналізуючи твір. Передусім вона підкреслила значимість діалектики художньої і життєвої правди, яка виявилася в умінні драматурга втілити поворотний момент у протистоянні двох антагоністичних класів капіталістичного суспільства, коли

робітники від оборонних боїв перейшли до *наступельної* боротьби людей, отчаявшись в мирних средствах» [6, т. 8, 250]. Під цим кутом зору розглянуто соціальний типаж, представлений у діалогії Бйорнсона. Тут і нові типи підприємців (з виділенням домінуючого – ідеаліста, «мечтаючого о всемирной международной капиталистической монархии, независимой от всех местных государственных органов власти»); і характер серйозної філантропки, що кидається у вир суспільної боротьби; і постать свідомої фанатичної мучениці з робітничого середовища, яка «...уморила себя и детей, чтобы избавить комитет стачечников от лишних забот и чтобы смертью своей подать товарищам сигнал к более деятельной борьбе» [6, т. 8, 250]. Показово, що Леся Українка соціальні цінності, пропаговані художньою практикою Бйорнсона, розглядає в органічному поєднанні з етичними цінностями. Морально-етичний аспект проблематики цікавить її в усіх нюансах. Естетичні здобутки, зокрема у сфері форми, трактуються нею як логічний наслідок новизни змістового ряду. На думку критика, форма драми настрою по-новому застосована саме в соціально загостреному творі, вдала і життєва внаслідок поєднання реалізму з символікою.

Як бачимо, високу оцінку твору „Понад наші сили” Леся Українка засновує на пізнавальному ефекті у Бйорнсона таких сфер соціального життя, як страйк робітників, антагонізм класів, амбівалентна роль церкви, природа анархізму як релігії відчаю, специфіка міжнародної капіталістичної монархії. Пильно аналізуючи їх, Леся Українка пропагувала прогресивні ідеї, пульсацію яких відчувала в рідній країні. Думається, що на помилках суспільної боротьби та на обмеженості виведених північними майстрами слова характерів вона зупинялася не лише з літературознавчого інтересу, а й з виховною метою. Так уміло Леся Українка підкорила динаміку скандинавської ситуації, простежену нею з чільних і продуктивних методологічних засад, завданням життя і літератури України початку ХХ століття, так своєю велетенською працею активізувала процес інтернаціонал-

лізації мистецтва. Майстерність і значимість творчих надбань Лесі Українки – дослідника скандинавських літератур – актуальні для сучасної науки. Успіхи української компаративістики, інтерес до якої особливо зріс спершу в 70-ті – на початку 80-х років ХХ століття, а потім на межі тисячоліть, базуються на класичних традиціях вивчення загальних закономірностей і особливих рис культурного процесу і Півночі Європи, в тім числі на високих зразках літературознавчої школи Лесі Українки.

Література

1. Білецький О. І. Письменник і епоха.– К., 1963.
2. Брандес Г. Собр. соч.: В 6-ти т.– Спб., 1902.– Т. 1.
3. Меринг Ф. Литературно-критические статьи: В 2-х т.– М., 1959.– Т. 2.
4. Проблемы гуманизма в марксистско-ленинской философии / Под ред. А. Г. Мысливченко и Л. Н. Суворова.– М., 1975.
5. Тудор С. Вихід слова. // Твори: В 2-х т.– К., 1962.– Т. 2.
6. Українка Леся. Зібр. тв.: В 12-ти т.– К., 1971 – 1976.
7. Франко Іван. Зібр. тв.: В 50-ти т.– К., 1981 – 1985.

Sayenko V. Lesya Ukrainka and Scandinavian Literatures: Reception and Interpretation Aspects.

The article reveals the peculiarities of reception and interpretation of Scandinavian literature in Lesya Ukrainka's theoretico-critical works. Having learned reminiscences and allusions, having studied the principles of intertextuality, typological and contact approaches that characterize Ukrainian-Scandinavian cultural interrelation Lesya Ukrainka discovered wide horizons of national spirituality and its unity with the world context.

Key words: Ukrainian-Scandinavian literary interrelations, reception, interpretation, allusion, reminiscence, intertextuality principles, contact and typological interrelations.